

Szeptember 14-16 között az Európai Máriás Háló kegyhelyeinek vezetői találkozót tartottak Gibraltáron. Az Európában található öt legnagyobb Mária kegyhely vezetői 2002-ben alapították meg ezt a közösséget, amelynek sajátossága, hogy minden országból egyetlen kiemelt Mária-kegyhely kapcsolódhat be. Egy évvel később 10 új tagot hívtak meg, közöttük Magyarországról a görögkatolikus Máriapócsot. E zarándokhelyeknek vezetői évről évre találkoznak egymással, hogy közösen imádkozzanak, tapasztalatokat cseréljenek, egymást kölcsönösen gazdagítsák. Ez történt az idén szeptemberben Gibraltáron. Az évek során a Háló folyamatosan bővült, ma 20 európai kegyhely tartozik a tagjai közé.

Az idei találkozó fő témája a más felekezetűek, más vallásúak fogadásának, befogadásának, segítségének lehetősége. Lehet-e egy Mária-kegyhely ökumenikus? Mit tudunk tenni a „csupán” érdeklődőkkel? Milyen hivatása van ma Európában a Mária-kultusznak? Több hasonló kérdéssel foglalkoztak az előadások és megbeszélések. Az idei találkozó különlegessége, hogy jelen volt a Kelet-Angliában található walsingham-i anglikán kegyhely püspöke is.

Az együttlét során, természetesen, a helyi zarándokhellyel és környezetével is megismerkedhettek a résztvevők, s minthogy e környezetbe tartozik Afrika északi partja, egy kirándulónappal oda is ellátogattak a kegyhelyigazgatók.

Máriás Háló találkozó Gibraltáron – és annak háttér történetei

Malagáig elérkezni nem volt rendkívüli feladat. Csak követnünk kellett az előírásokat, melyeket az európai utazási rendszer diktál. Ám kilépve a repülőtér életidegen, de mára biztonságérzetet keltő épületéből, a nagy fotocellás ajtón túl egy másik világ tárult elénk. Noha itt is Európában vagyunk, sőt, Gibraltár az úti célunk, amely ma Nagy Britanniához tartozik, mégis amíg tétován fürkésztük, hogy vajon ki jött ki elénk, a mediterrán világ és a rendezetlen nagyváros egyvelege nem oszlatta el a bennünk ébredt bizonytalanságot. Amely aztán az idővel nem is csökkent, hiszen az idő nyúlásával csak még kilátástalanabbá kezdett válni a sorsunk, mivel senki sem jelentkezett, nekünk senki sem integetett, hogy ők fogadnak bennünket tárt karokkal. Így mi tártuk ki a kezünket tehetetlenül, és vártunk továbbra is türelmesen, ahogy az két illedelmes szerzeteshez illik. Telefonálni, persze, próbálkoztunk, de csak a hazakötő köldökzsinórba kapaszkodhattunk, mivel itt kint se címet, se számot nem ismertünk. Jólestek az otthonról érkező, kitartásra biztató esemesek, de kirajzolni további sorsunkat az otthoni hívások sem tudták.

Jó óra elteltével egy vidám, szépen megtermett asszonyság szólított meg, és csuromvizesre izzadt homlokát törölgetve mondott néhány bocsánatkérő szót, majd hamar közölte azt is, hogy van még egy óránk, ugyanis érkezik még néhány vendég, akikkel együtt fogunk utazni Gibraltárra. Méltatlankodó pillantásainkat jól elrejtettük Ábel testvérrel, s most már bizakodva tekintettünk az újabb egy óra várakozás elé. Ezt a második órát egészen más lelkiállapotban töltöttük. Nem csak azért, mert tudtuk, láttuk a végét, hanem e biztonságtudattól lelkesülve ott, a padon ülve el is végeztük a vecsernyét. Szent Kereszt fölmagasztalásának

előestéjének megfelelően még az olvasmányokat is vettük. Litiát ugyan nem végeztünk, de így is éppen kitöltötte a várakozásra nekünk ajándékozott újabb egy órát.

Útitársaink Horvátországból és Szlovéniából érkezett szerzetesek voltak, így szerzetesi különítményként is tekinthettük azt a kis csapatot, amely Malagától Gibraltárig együtt tette meg ezt a tengerpartot hűségesen kacskaringva követő mintegy száz kilométeres utat. A Mediterrán összevisszaság végig követett bennünket, talán arra is jó volt, hogy az utazás során hozzászoktasson mindnyájunkat. A megérkezés azonban fölülmúlta várakozásainkat. A fényképeken már korábban látott tengerből kimagasodó hármass hegycsúcs látványa lenyűgözött mindnyájunkat. Időközben megtudtuk, odaérve meg is értettük ennek a kicsiny államnak a különleges közlekedésszabályát: a világon itt egyedülálló módon a repülőgépnek elsőbbsége van az autókkal szemben. Ugyanis a kis területű, szinte egyetlen sziklatömbből álló kis országba (városba? faluba?) vezető egyetlen vékony földnyelvet, amelyen a bevezető autóút is van, éppen keresztezi a repülőtér kifutópályája. S amikor egy-egy repülőgép érkezik, azt – mese nincs! – meg kell várnia az autóforgalomnak. No, de ez még csak kezdete volt a meglepetéseknek.

A vidám testes hölgy még inkább otthon érezte magát a hegyre fölűszó település szűk utcácskáiban, és bravúros bátorsággal cikázott a kisbusszal az álló, haladó autók, sétáló, ugráló gyalogosok között. Már-már azt hittük, egészen a hegy tetejére visz föl. Persze, az még messze volt. Mindenesetre a minket befogadó lelki gyakorlatos ház volt az utolsó épület a városban. Onnan már csak az erdei út vezet tovább, egészen föl a sziklák csúcsáig. Ezt a tovább kúszó utat még aznap este ki is próbáltam, ám egy jókora izzasztó séta után föladtam a hegymászást. Nem is sejtettem, hogy a csúcs előtt pár száz méterrel fordultam vissza, de ezt csak másnap érthettem meg.

1. nap

Az Európai Mária-háló résztvevőinek javarésze már előttünk megérkezett. A csíksomlyói atyák például több nappal korábban. Ők már jobban ismerték a ház rendjét, és segítettek nekünk eligazodni. Reggel hét órakor kezdődött a laudes, utána mehettünk reggelizni. 9 órakor pedig elkezdődött a konferencia érdemi része, a komolyabb munka. Európa 20 országából a Mária-kegyhelyek vezetői jöttünk itt össze ismerkedésre, közös tapasztalatcserére. Így voltak jelen rajtunk és az erdélyieken kívül Czestochowa (Lengyelország), Einsiedel (Svájc), Fatima (Portugália), Knock (Írország), Levoca (Szlovákia), Loreto (Olaszország), Lourdes (Franciaország), Marija Bistrica (Horvátország), Mellieha (Málta), Vilnius (Litvánia), Walsingham (Anglia), Zaragoza (Spanyolország), Zarvanyzia (Ukrajna) és a vendéglátó Gibraltár kegyhelyeinek képviselői. Különösebb ismerkedésre nem volt szükség, hiszen ezek az emberek évről évre találkoznak, mindig valamelyik másik helyen. Tavaly ugyanez a találkozó Czestohowában volt, de ki gondolta, hogy e csöppnyi, városkának tűnő államban is van egy búcsújáró hely. Az első előadás éppen erről szólt: hogy kerülünk ide, hogyan került ide az ezrek által

látogatott Mária-szobor, meg még arról is, hogy mit keresnek itt az angolok, Európa legdélebbi pontján, a Spanyol félsziget csücskében. A helyi nyugalmazott püspök atya tartott nekünk erről egy igen érdekes beszámolót. Egyebek között megtudtuk, hogy kicsiny egyházmegyéjében mindössze 5 plébánia van, amelyet hét pap lát el, és érdekes módon három püspöke is van, kettő nyugdíjas, a most székben lévő pedig néhány hónapja szentelték föl. Ez utóbbi, egyébként végig velünk volt a konferencián.

Krisztus után 710-ig lakatlan volt a félsziget. Akkor kelt át, és foglalta el különösebb ellenállás nélkül az arab harcos, Ibnszaid Tarik. Róla is nevezték el Gibel Tariknak, azaz Tarik hegynek. Egészen 1309-ig arabok lakták a félszigetet, s az első istentiszteleti helyek mecsetek voltak. Amikor a IV. Ferdinánd kasztíliai király elfoglalta a hegyet, hálából egy Mária szobrot helyezett el, melyet az itteni szikla kövéből faragtak. Ezt nevezte el Európa Védőasszonyának. 24 év múlva a mórok visszafoglalták a területüket, és ezt a Mária szobrot is magukkal vitték. 1462-ben a spanyol király meghódítva Gibraltárt, nagyapja emlékének tisztelegve elhelyezett egy másik Mária-szobrot. Ez látható most is a tengerre néző templomban, s ehhez járultak évszázadokon át tengerészek és más utazók, később főként Spanyolországból egyre többen jámbor zarándokok az Európa Védőasszonya kegyhelyhez. Az angolok 1704-ben foglalták el a stratégia szempontból fontos pontot, és valóságos erődítménnyé alakították át az egész hegyet. Kilátótornyokkal és számtalan ágyúval szerelték föl, belsejébe pedig labirintusszerű alagútrendszerrel fúrtak, egy-egy fontos helyen ablakot nyitva a tengerre, ahonnan kémlelni, de ágyúval löni is lehetett. Ma már mint idegenforgalmi látványosságot mutogatják ezeket a helyeket, meg az ágyúkat, melyek azonban évszázadokon át véres harcoknak voltak tanúi és eszközei.

A félsziget sok látványossága mellett talán a legérdekesebbek azok a majmok, amelyek leginkább otthonuknak érzik ezt a területet. Az eredetükről megoszlanak a vélemények. Van, aki azt tartja, hogy az első hajósokkal jöttek ide, és ideális terepet találva hamar elszaporodtak. Más nézet szerint azonban mindig is itt voltak, még abból a korból származik itteni letelepedésük, amikor Európa és Afrika partjai összeértek. Mindenesetre szemlátomást roppant jól érzik magukat. Nem zavarja őket sem a nagyváros zaja, forgataga, sem a turisták kíváncsi tömege. Ez utóbbiból inkább csak a hasznot húzzák. Bár sok tábla figyelmeztet, hogy nem szabad őket etetni, de olyan gyermekien kéregetnek, hogy az ember nemigen tud ellenállni. Néha ravaszul lopkodnak, sőt, olykor támadnak is, így aztán Ábel atya is jobbnak látta szinte első megkeresésre odaadni a jégkrémet, nem várta meg, hogy egyéb agyafúrt módon csenje el tőle valamelyik maki. Bár jégkrémet nyalogatni nem tudtunk, de annál nagyobb élvezettel nézhettük végig, hogyan majszolja el ügyesen a követelőző helybeli lakos az 5 eurós finomságot. Végig csak a pálcikát fogta, s amikor az utolsó darabka leesett a földre, meglepetésünkre nem fogta a kezébe, hanem onnan nyalogatta föl. Alighanem ismerte már, hogy ragacsos lesz tőle a mancsa, és utána csak tisztogathatja. Sok egyéb kalandunk is volt ezekkel a majmocskákkal, egész családragényt lehetne róluk írni. Megható, ahogyan a kölykeiket gondozgatják, mondhatnánk nagy szeretetben élnek, csak bizonytalan vagyok,

hogy lehet-e szeretetnek nevezni, ami összetartja ezt a teljesen emberi társadalomhoz hasonló, de hát mégiscsak állatvilághoz tartozó közösséget.

Elkalandoztam. Miként első este a hegyen. Térjünk vissza a találkozótémájához. Nagyon érdekes előadást hallhattunk Lindsay Urwin OGS anglikán püspöktől. Walsingham-ben két Mária-kegyhely is van, egy katolikus és egy anglikán. Az anglikán egyházban főként Henry Newman bíboros élete és munkássága nyomán elindult egy új irányzat, melyet oxfordi mozgalomnak neveznek. Ehhez a lelkiséghez tartozók nagyon sok mindent elismernek és elfogadnak a katolikus egyház tanításaiból, jóval többet, mint az eredeti protestáns jellegű anglikán egyház. Egyebek között a Mária-tiszteletet is. A walsingham-i anglikán kegyhelynek a története a következő. Bent volt az egyik templomban a Mária szobor, amikor a püspök kifejezte rosszallását, és elrendelte, hogy vigyék ki onnan. A lelkész nem akarta méltatlan helyre tenni, és egy gazdag család följárta, hogy épít a számára egy különálló kis kápolnát. A buzgó hívek pedig, akik már megszokták, hogy a walsingham-i búcsújáró helyen imádkozzanak, elkezdtek járni ebbe a kicsi templomba is. Így a hívek buzgósága és imája zarándokhellyé tette ezt az anglikán kápolnát is. Talán ez az esemény is hozzájárult ahhoz, hogy Newman bíboros nyomán egyre több anglikán hívő imádkozik Máriához Walsingham-ben és másutt is.

Délután hivatalos városnézésben volt részünk. Azért mondom hivatalosnak, mert első este is már nekiláttam bebarangolni, amit lehetett. Akkor ugyan a hegy vonzott jobban, de az éjszakai város fénye és zaja, főként az öböl és a kikötők sajátos éjszakai panorámája oda is elért. Most közösen, kisbuszokkal mentünk le a város közepébe, onnan pedig jól nevelt turistákhoz illően libegővel (cable-car of Gibraltár) emelkedtünk föl a csúcsra. Ehhez a sorban állás jó másfél órát vett igénybe, de megérte az élményért és a kilátásért. Odafönt egészen különleges látvány fogadott bennünket. Nem is annyira a lábunk előtt kitérő Gibraltári öböl, a katonai erődítménnyé alakított, különböző korokból származó ágyúkkal teletűzdelt hegy ragadott meg mindnyájunkat, hanem a lépcső korlátján békésen ücsörgő majmok. Erre végképp nem számítottunk. Ezek a gibraltári hírességek bölcs nyugalommal élvezték a turisták fokozott érdeklődését. Barátkozni velük, etetni őket nem volt (nem lett volna) szabad, erre számtalan tábla és felirat figyelmeztetett, de annyira „emberien” s nem állatira barátságosak voltak, hogy nehéz volt betartani ezt a szigorú előírást. A hegy tetején kaptunk pazar ebédet, de Ábel atyával inkább arra vártunk, azt lestük, mikor indulhatunk földérítő barangolásunkra, melyet már rég (egy jó napja) terveztünk. Az ebédről, Gibraltárhoz méltóan: angolosan távoztunk, és nekivágtunk a hegynek. Ahogy eltávolodtunk a hivatalos turista látványosságtól, a majmocskák egyre szemtelenebbek voltak. Előfordult az is, hogy némelyik turista nyakába ugrottak, kikapták a kezéből, amit épp ott letek. Figyelmeztetést kaptunk, hogy nem szabad a szemük láttára zipzáras táskába nyúlni, mert észre sem vesszük, s hamar ők is megteszik ezt, akár akarjuk, akár nem. No, de azért nem jelentettek igazi veszélyt, inkább mulatságot ezek a pajkos jószágok. Élvezet volt hosszasan nézni, micsoda akrobatikával kergetőznek az olajfák ágfogain, ugyanakkor micsoda gondossággal vigyáznak a picikre, akik még ügyetlenkék voltak a csimpaszkodásban. Alig tudtunk elszakadni tőlük, noha sok látnivaló várt

még ránk. Fölfedező utunk során sok régi katonai objektumot fürkésztünk ki, melyek – mint az ágyúk – szintén különböző korokból származtak. Az egész hegy stratégiai fontos pont volt az első arab hódítás óta. Előbb a spanyolok majd még inkább az angolok építettek ki itt védelmi bázist, de megfelelőbb, ha úgy mondjuk, alakították át az egész hegyet egy gigászi bástyává. Szerencsére ma már nem az itt elhelyezett ágyúk és lőrések jelentik a katonai erősségeket, így szabadabban engedik a kíváncsiskodókat a hegyen mászkálni. Ezek közé tartoztunk mi is Ábel atyával. Végigmentünk a gerincen, mert egyik célunk az volt, hogy eljussunk arra a pontra, ahonnan egyszerre látszik a Földközi-tenger és az Atlanti-óceán. Mikor odaértünk, megértettük, hogy nem csak nekünk volt ez kitűzött célunk. Azon a ponton ugyanis az összes eddig látottat fölülmúló katonai ágyúgépezetet találtunk. Ma múzeum, melynek minden részletét – méltán – mutogatják és magyarázzák. Megtekinthettük ezt is, és nem is sejtettük, hogy a hegy még további meglepetéseket rejteget. E rejtegetést akár szó szerint is lehet érteni, mert innen, a legszélső csúcstről ereszkedtünk alá a Szent Mihály barlangba. Többször láttuk a táblát, de nem sejtettük, hogy mi lehet az. Szerepelt ugyan a hivatalos látnivalók között is, de a csoportot megint libegővel bocsátották le és kisbuszokkal szállították a barlanghoz. Mi meg azt láttuk kiírva, hogy az átkutatott katonai objektumtól 800 méterre van a rejtelmes barlang bejárata. Nyilván inkább ezt a gyalogutat választottuk, mint, hogy visszatérjünk a csoporthoz, és velük együtt körbelibegjük a várost.

Jóval a többiek előtt odaértünk tehát. A belépésnél is volt egy kis kalandunk, mert ismeretlenként kicsit keveregtünk a bejáratnál, s végül csak a jegyszedőkhöz jutottunk el. Ők azonban, minthogy hiába kérték tőlünk a belépőjegyet, végül mosolyogva beengedték a két elcsigázott szerzetest. Fáradtságunk azonban nyomtanul eltűnt, amikor elénk tárult a csodálatos cseppkőbarlang. Igaz, aggteleki látogatásokon nevelkedve nem volt teljesen új az élmény, mégis újra és újra lenyűgözi az embert a Teremtőnek e csodálatos játékkedve, hogy egyszerű fizikai törvénnyel és néhány évezreddel kalkulálva ilyen káprázatos alakzatokat hozzon létre, mely legtöbbször talán rejtve is marad az emberek szeme elől. Ez éppen nem, hiszen találtak itt 40 ezer éves koponyát. Tehát mégsem az arab hódító és csapata volt az első lakosa ennek a különleges világnak. Kifelé jövet találkoztunk a csoportunk többi tagjával, akik a kisbuszokról éppen akkor szálltak le. Nem veszítettünk tehát semmit a kalandozó kedvünk miatt. De már nem mentünk vissza velük, hanem újra csak a gyaloglást választva ereszkedtünk le saját lábunkon a szállásunkra. Mi ekkor pótoltuk a délutáni pihenőt, melyre – mi tagadás? – szükségünk is volt.

A többiekkel együtt mentünk le viszont az Európa Védőasszonya zarándokhelyre, hogy ott végezzük el a szentmisét. Mindnyájunkat meglepett, akik nem ismertük, hogy maga a kegyhely egészen kicsi. A spanyol király által készíttetett szobor egy kápolnában van, ahol mindössze 30-40 ember fér el. Nem is ott volt a szentmise, hanem a mellette lévő udvaron, melyet megtöltöttek a jelenlevő papok és helyi hívek, nem sokan: együtt lehettünk vagy százan. A szentmisét gondos szertartásossággal, kicsit talán túlzó külsőségekkel rendezték meg, a liturgikus zenét pedig néhány elektromos hangszer kísérte. Eddig elektromos dobot még nem is láttam. A csoportunkhoz igazodva a liturgikus

nyelv egészen sokszínű volt: latin, angol, olasz, francia, spanyol, lengyel és német. E liturgikus egyveleg mégis kedves egységbe olvadt a jó szándékú imádkozók szívében.

Estére a helyi katolikus központban kaptunk vacsorát, egészen nagy pompával megszervezve. Annak rendje és módja szerint kártyákon kiírva találtuk a menüt, a tányéroknál több pohár és evőeszköz, az asztalokon, székeken kárpitós díszítés, tehát alaposan megadva a módját az előkelő vendéglátásnak. Jelen volt a miniszterelnök is – aki, egyébként a szentmisén is részt vett –, és még néhány miniszter. Tőle tudtam meg, hogy a 30 ezer lakosú kis államnak nem csak polgármestere, köztársasági elnöke, de külön kormánya is van. A külföldi kapcsolatokat Anglia látja el, de a belső kormányzást ők maguk. Van 18 minisztérium, oktatási rendszer és egyházi szervezet. Munkanélküliség egyáltalán nincs. Naponta 6 ezer ember sétál át a határon Spanyolországból, hogy itt dolgozhasson. A gazdaság szinte kizárólag az idegenforgalomra és a kereskedelemre épül. Maga a miniszterelnök a feleségével együtt igen rokonszenves embereknek tünnek. Hat gyermekük van, s nemrégem temették el a hetediket, aki lovaglás közben balesetet szenvedett. Bevallottam neki, hogy eddig azzal dicsekedtem, hogy Európában Magyarországnak van a legtöbb saját gyermekkel rendelkező, szép családi életet élő miniszterelnöke, de úgy látszik, Gibraltár túltett rajtunk. Lehet, hogy politikai baklövést követtem el, de meghívtam őket Budapestre és Máriapócsra. Ne feledjem el ezt megemlíteni a mi miniszterelnökünknek, ha egyszer találkozom vele.

2. nap

A második munkanapon minden jelenlévő kegyhely igazgató beszámolhatott a saját munkásságáról, a kegyhelyük sajátosságairól. Természetesen mi a legutóbbi szép ünnepünkről beszéltünk, s hogy érzékelhessék örömünket, mindnyájuknak adtunk azokból az ajándékokból, melyeket a Máriapócson megjelenteknek is osztogattunk. E beszámolóik során szólhatott mindenki a találkozó számára megjelölt fő kérdésről: „Hogyan viszonyulunk a Mária-kegyhelyeinken megjelenő más vallású vagy egyáltalán nem vallásos emberekhez?” Néhányan hozzászóltak, néhányan nem. Nagy léptékű konklúziót nem fogalmaztunk meg. Talán utólag, a szervezők összegzik majd az elhangzott gondolatokat.

Ebédre a miniszterelnök hívott meg bennünket. Különleges környezetben, a régi admirális palotájának kertjében kaptunk elegánsan kínált finomságokat. Maga az épület azonban teljesen elhanyagolt, alapos fölüújításra szoruló régi épület volt, mely csak emlékeiben hordozza a nagyságot és méltóságot. A kertből, azonban, gyönyörű kilátás nyílt az egész öbölre. Egy ponton túl itt is meguntuk Ábel atyával az udvariasságot, és csendesen elköszönve megint saját utunkra indultunk. Bebarangoltuk ezúttal a régi utcákat, elhagyott kaszárnyák udvarait. Legnagyobb meglepetésünkre itt is találkoztunk majomcsaládokkal, akik az emberi épületek sajátságait a maguk módján használva szórakoztattak bennünket. Megint nem bántuk meg, hogy elváltunk a csoporttól. Sok más

érdekességet is láttunk, melyek egyike, másika talán hadititoknak is számít, ezért jobb, ha nem is írok róla részletesen.

Estére illedelmesen a csoportunkhoz csatlakozva vettünk részt a városnézésen. Végigmentünk a kis- és nagyboltoktól zsúfolt Fő utcán, megcsodáltuk a tereken a sokgyermekes zsidó családokat, s végül meglátogattuk a katedrális és az anglikán templomot. Szentmisére azonban egy egészen különleges helyre vittek minket. A szikla keleti oldalán húzódó vékony földsávra kapaszkodott házak külön kis települést, az ún. Katalán falut alkotják. Ennek a templomának a búcsú ünnepe volt Szent Kereszt napja után, a Fájdalmas Istenanya emléknapja. Természetesen nagy készülődéssel vártak bennünket, hiszen mégiscsak ritkaság ezen a kicsi különálló településen, hogy egyszerre két püspök és vagy harminc pap vegyen részt a szentmisén. Ráadásul az egyik püspöknek furcsa arany ruhája és különlegesen díszített koronája volt. Csattogtak a fényképezőgépek. Oly nagy fontosságot kaptak, hogy a bevonuló pompás menetet a templom előtt megszakítottuk, csoportképhez rendeződtünk, s csak utána folytattuk a bevonulást a templomba. A hatalmas szikla tövében kapaszkodó kis templomba vagy 50-60 ember fért be csupán. Viszont éppen csak megtöltöttük a templomot, még a 30 vendég pappal együtt is. Nem voltak tehát túl sokan a hívek. Volt viszont egy lelkes kórusuk, akik inkább lelkesebben, mint szépen énekeltek. Azért is fértünk be kevesen, mert az oltár bal oldalán egy óriási brokátba öltöztetett, véres könnyekkel festett arcú Mária szobor állt. Itt is a felöltöztetők lelkesedése lehetett nagyobb, mint azok szépérzéke. A szentmise után még alkalmunk volt a hívekkel találkozni, pontosabban szólva az éneklésben és díszítésben lelkes asszonyokkal, mert férfit alig láttunk, gyermeket pedig egyáltalán nem. Érdekes módon a vacsorára már ott voltak, ha nem is a gyermekek, de a férfiak egészen szép számban. Megint hosszúra nyúlt ünnepi lakoma volt, amelynek végéről néhányan csendesen távoztunk. Volt mit kipihenni ezen a napon is.

3. nap

A konferencia érdemi része e két nappal le is zárult. A harmadikra már nem is maradt mindenki, de aki maradt, az nem bánta meg. Ezúttal elmaradt a szokásos reggeli imádság, a több nyelven végzett laudes, és „korán”, fél nyolckor indultunk autóbusszal Algesziraszba, a Gibraltári-öböl másik végébe, majd onnan Tarifába. Ugyanis innen indult a gyors hajó Afrikába, Tanger városába. Hatalmas hajóba szálltunk be, amelynek gyomra számtalan autót és néhány autóbust is magába fogadott. Igaz, ez csak 3 emeletes volt. Gibraltári ámuldozásaink során volt alkalmunk egyszer egy 15 emeletes úszó várost is megcsodálni. Sőt, távolabbról több ilyet is láttunk az öbölben. Mint mondják, naponta két-három is érkezik s megy tovább ezekből a hatalmas turista hajókból is. Micsoda forgalom a vízen! Ennek lettünk mi is részesei. A mi kicsinynek számító, csupán 3 emeletes hajónk 40 perc alatt ért át egyik földrésről a másikba. Szomorúságunkra delfineket nem láttunk, pedig azt mondják, gyakorta lubickolnak errefelé. Gyönyörködhettünk azonban a végtelen víz látványában. Érdekes módon, soha nem látott mélykék színe volt a tengernek, s ahogy a sebes hajó 4-5 méteresre

csapta a hullámokat, a habzó víz türkizkéknek mutatkozott. Minden percben akadt csodálni való a rövid hajóutunk során.

No, de utána is. Tanger az első, legközelebbi afrikai város a két világ találkozásának minden gazdagságával és furcsaságával. Megvolt itt az arab kuszaság és a 21. századi technika egyszerre – igaz, ez utóbbi is inkább afrikai módra. A kikötőben szigorú vámvizsgálatnak lettünk részesei – de akár azt is mondhatnánk, áldozatai. Már a hajón fölfigyeltek ránk, hogy katolikus papok csoportja érkezik. Majdnem mindnyájunk útításkáját átvizsgálták. Meglepetésünkre Ábel testvér bizonyult a legveszélyesebbnek. Mindig hord magával néhány pócsi képet, hogy ha kell, bárkinek tudjon adni. Most sem hagyta otthon, ez meg nem hagyta nyugton az arab vámosokat. Sokáig vizsgálgatták a képeket, kérdezték, hogy mi a szándékunk vele. Minthogy semmi szándékunk nem volt vele, ez még gyanúsabbá tett bennünket. Végül az arab idegenvezetőnk magára vállalta a dolgot, kikapta a kezükből, és megnyugtatta a fináncokat, hogy nem lesz több bajuk a képekkel. Később aztán vissza is adta Ábelnek, s elmagyarázta, hogy keresztény propagandától félnek, s nem szeretik a szentképeket. Úgy látszik, elég helyesen megtalálták azt az erőt, amitől félni kell, ha valaki ellenségesen közeledik hozzá. E képeknek aztán lett még egyéb feladata is, de arról később. De még egy nem mellékes következménye is. Mégpedig az, hogy kaptunk az idegenvezető mellé még két másik „segítőt”. Egész nap készségesen tanácsokkal láttak el, a vásárlásban segédkeztek, az éttermi helyfoglalásban előzékenyen igazgattak. Utólag tudtuk meg, hogy megfigyelőként állították ránk őket, nehogy osztogassuk a képeket. Tudták, hát, hogy mitől kell félni.

Az arab világgal való találkozás is számtalan érdekességet nyújtott. A labirintusszerű szűk utcákban kézművesek és árusok zsúfolódtak, kereskedők kis és nagy szekerekkel kerülgették az embereket, a földön mindenféle élelmiszert árusítottak. Éppúgy, ahogyan olvasmányaink alapján elképzelnénk. Találkoztunk kigyóbűvölőkkel is, akik inkább turista-bűvölők voltak. Furulyázás közben egyikük elővett a dobozból egy kobrát, amely félelmetesnek látszott valóban, de csak körbemutogatta, aztán hamar visszatette a dobozába, hogy a markába néhány aprópénzt tehessünk. Tettünk is egy páran, hogy ne tűnjünk ingyenélőknek. Sok más érdekességet is láttunk az utcákon, néhányan vásároltunk is ezt-azt. Meglepő volt, hogy még a nagy boltokban is számítottak az alkudozásra. Egy 35 eurós szelencét 15-ért, egy húzasért kínáltak kettőért tudtam megvenni. A forgatagban botorkálva így jutottunk el a katedrálisig. Az bizony kevésbé nyugtázta le bennünket, hacsak nem a 60-as évek szocreál stílusának hajmeresztő bumfordiságával nem. Amikor 1961-ben építették, akkor ebben a városban 12 ezer katolikus élt. A politikai változások miatt azonban egyre többen elköltöztek, s ma már csak 2 ezer katolikus él itt, Tangerban. Számukra hatalmas ez az irdatlan betontemplom, de hát ezt próbálják lélekkel és imádsággal megtölteni. Nem messze tőle áll a főmecset, amely szintén 20. századi építésű, mégis, érdekes módon sokkal több szépséget, emberi finomságot hordoz. Meglepő ez a szemléletkülönbség, mert a lakóházaknál éppen fordítva van. Azt láttuk, hogy az iszlám világban az építkezések során egyáltalán nem törekednek a szépségre, nagy rendezetlenség és ötletszerűség uralkodik. S ez, persze, nem

csak az épületek megalkotásában, de azok használatakor is érzékelhető. Az utcákon mérhetetlen sok a szemét, a törmelékek, kőhalmok szanaszét, a kora középkorból való falak omladoznak. Mindezek közepette élnek a maguk harsogó, vidám, olykor egészen erőszakosnak tűnő életét. Más világ.

A jellegzetes arab vendéglőben láttak minket vendégül. A jellegzetes arab ételek nem mindnyájunk tetszését nyerték el, miként a közöttünk táncoló kissé molett arab dizőz sem. Mindnyájan papok voltunk, valahogy még a rettentő betontemplomban is jobban éreztük magunkat, mint a tiszteletünkre rendezett arab ebéden. A pincérek, zenészek egyébként kedvesek voltak, csak nem ilyen „málé szájjal” mulató csoporthoz vannak hozzászokva. Ebéd után buszra szálltunk és a hegyek között egy nagy kanyart leírva értünk el Ceutába. Ez már spanyol fennhatóságú terület, újra elő kellett vennünk az útleveleket. Nem is sejtettük, hogy újabb „határeset” vár ránk. Itt is előkerültek a máriapócsi képek, de egészen más előjellel hatottak. Az első meglepetés akkor érte a csapatot, amikor a marokkói vámosok véletlenül egy útlevéllal kevesebbet adtak vissza. Hamar intézkedni kezdett az arab idegenvezetőnk, aki utána elmondta, hogy megtörtént már, hogy egy-egy útlevél eltűnik, főként amerikaival fordul elő, és azt egy másik képet belerakva fölhasználják. Az ügyes finánc 2-3 ezer eurót is nyerhet rajta. Az eltűnt útlevél történetesen egy amerikai papé volt. De sikerült hamar visszaszerezni, s így folytathattuk utunkat a következő pontig, a spanyol vámosok rácsos kapujáig. Ott pedig először engem, utánam pedig Ábel atyát emelték ki a sorból. Faggattak, hogy miféle szerzet vagyunk mi. Nem sokat segített az diplomata útlevél sem. Mikor azonban bizonygattuk, hogy katolikusok vagyunk, és ezt egy pócsi kép fölmutatásával igazoltuk is, akkor örömeiben fölkiáltott a katolikus finánc, és ölelkezve borult ránk. Meglepett ez a hirtelen fordulat, de ezt is a Szűzanya csodájának tekinthettük. Végül arra kértek, hogy adjunk még nekik ezekből a képekből, hogy a munkatársaiknak is jusson. Kicsit megkönnyebbülve haladhattunk tovább, s többet a határok átlépésével már nem volt gondunk.

Ceuta eredetileg portugál fennhatóság alatt volt, 1415-ben foglalták el az araboktól. 200 évvel később azonban önként csatlakoztak Spanyolországhoz, és mind a mai napig odatartozik. A városnak saját kormányzata és saját püspöke is van. Az egyházmegyének 15 papja. A templomok meglátogatása és egy kis imádság után a városházán rendeztek nekünk fogadást, ahová kivonult a helyi tévé és számos újságíró is. Egészen meglepett bennünket ez a nagy érdeklődés. A királyi pompával berendezett teremben az egyik huszonéves miniszter fogadott minket illő méltósággal. A társaságunk egyetlen püspökét nyomban kiszúrták, és odaállították mellé, hogy jól mutasson a képernyőn. Hogy valóban jól mutatott-e, azt csak a ceutaiak tudnák megmondani, akik az aznap esti híradót megnézték. Újabb hajóval mentünk vissza Algeszíraszba, onnan pedig autóbusszal a szállásunkra. Természetesen a gibraltári határon megint elő kellett vennünk az útleveleket, de a Mária-képekre már nem volt szükség. Egyébként azokból néhányat a hajón is osztogattunk a kiszolgáló személyzet néhány jámbor tagjának, akik lelkes örömmel vették észre, hogy papok utaznak a fedélzeten. Kiszálláskor mertek megszólítani bennünket, és fölötte szerencséseknek tartották azt a néhány embert, akinek jutott szentkép Ábel atya zsebéből. Ez is más világ.

De az igazán nekünk való, a hazai másnap várt bennünket. Reggel nyolc órakor indult a kisbuszunk, amely elvitt Malagáig. Ott elbúcsúzkodtuk egymástól, és ki-ki a saját gépére szállt. Nekem megint az utolsó pillanatban jutott eszembe, hogy a bicska a zsebemben maradt. Nem akartam újabb összetűzést a vámosokkal, az elmúlt napokban volt elég, így hát kikéredzkedtem újra a váróhelyiségbe és kerestem valakit, akinek odaadhatnám. A Máltáról érkezett három atyát találtam, pontosabban ők szólítottak meg engem, hogy keresek-e valakit és segíthetne-e. Éppen őket kerestem. Megígérték, hogy mihelyst hazaérnek, Máltáról postára adják nekem a zsebkésemet. Hálálkodva köszöntem meg nekik. Bár elég lett volna, ha a legközelebbi Máriás-háló találkozóra elhozzák, amely a tervek szerint az írországi Knock-ban lesz. Akkor lett volna csak igazán kalandos útja a zsebkésemnek, talán még az enyémnél is kalandosabb. Bár ezt alig lehet fölülmúlni.

Istennek legyen hála mindenért!